

Spänningar i det transatlantiska samarbetet
*- En jämförande fallstudie av hur Baltikum reagerat på Donald
Trumps ifrågasättande av Nato*

Abstract

This case study aims to explain the perception of the Baltic states with regard to the signals sent out by Donald Trump; claiming that Nato is obsolete, demanding the so called "burden sharing" and a general questioning of the alliance actively creating a sense of security in Europe since 1949. The Baltic states, whom are dependent on Nato for their protection, are perceiving an increased military threat from Russia. The purpose of this thesis is to conduct a comparative study, using the most-likely-design, aiming to describe the possible differences as to how the Baltic states react to Trump's statements and rhetoric. On many occasions, he has expressed that it is unacceptable for the USA that several Nato-countries for years have failed, and even neglected, to honour their commitment and agreements to allocate at least 2% of the GDP on national defence. The study is being analyzed from a perspective based on a theoretical framework, emanating from what has been brought along in previous research about the situation in the Baltic states from a security political standpoint. The material is based on statements made by Donald Trump as well as reactions from various political powers in the Baltic states and results from polls. The result indicates that there are no tangible variations with regard to reactions between the countries, however it is clear that there is a significant discrepancy in reaction within each country. The political establishment in the Baltic countries come to conclusions about the security situation that does not correlate with the public opinion; there is an explicit fear that is more farspread among the population than with the politicians.

Nyckelord: USA, Nato, Donald Trump, Baltikum, Signalering, Uttalanden, Reaktioner, Hot, Ryssland, Transatlantiskt samarbete.

Antal ord: 9509

Innehållsförteckning

1. Inledning	s.1
1.1 Syfte och problemformulering	s.2
1.2 Begreppsdefinitioner	s.3
<i>1.2.1 Signalering</i>	s.3
<i>1.2.2 Reaktionen</i>	s.3
<i>1.2.3 Nato</i>	s.3-4
1.3 Tidigare forskning	s.4-5
1.4 Avgränsningar	s.5-6
1.5 Disposition	s.6
2. Teoretiska verktyg	s.7
2.1 Förklaringsfaktorer	s.7
<i>2.1.1 Geografisk placering</i>	s.7-8
<i>2.1.2 Etnisk gruppering</i>	s.8
<i>2.1.3 Historiska erfarenheter</i>	s.8-9
<i>2.1.4 Intressesfärstänkande</i>	s.9
3. Metod	s.10
3.1 Forskningsdesign	s.10-11
3.2 Val av fall – varför baltstaterna?	s.11-12
3.3 Material och källkritik	s.12-13
4. Analys	s.14
4.1 Trumps ifrågasättande av Nato	s.14-15
4.2 Tillämpning av teoretiskt ramverk	s.16
4.2.1 Estland	s.16
<i>4.2.1.1 Bakgrund</i>	s.16
<i>4.2.1.2 Applicering av förklaringsfaktorer</i>	s.16-18
4.2.2 Lettland	s.19
<i>4.2.2.1 Bakgrund</i>	s.19
<i>4.2.2.2 Applicering av förklaringsfaktorer</i>	s.19-20
4.2.3 Litauen	s.21
<i>4.2.3.1 Bakgrund</i>	s.21
<i>4.2.3.2 Applicering av förklaringsfaktorer</i>	s.21-23
4.3 Resultat	s.23

5. Diskussion	s.24-26
6. Slutsats	s.27-28
7. Referenser	s.29-34

1. Inledning

”Nato is obsolete.”

(Donald Trump, 2017)

Uttalanden likt citatet ovan har tillströmmat med jämna mellanrum enda sedan Donald Trump blev folkvald till USA:s president år 2017. Trump har genom otaliga Twitter-meddelanden och uttalanden hävdade att försvarsalliansen Nato skulle vara föråldrad och inaktuell. Han har även gett upphov till spekulationer om en ny världsordning och satt frågetecken kring kärnan i hela Natosamarbetet, de hittills orubbliga säkerhetsgarantierna medlemsländerna emellan i Washingtonfördragets nyckelparagraf, Artikel 5 (Nato, 2018; (Daugirdas – Mortenson, 2017, s.756; Lindvall-Winnerstig, 2017, s.14, 21).

Den amerikanska militära närvaron i Europa har under decennier utgjort den viktigaste faktorn för den europeiska säkerhetspolitiken, både som symbol för den så kallade transatlantiska länken och som militär förmåga vad gäller försvaret av Europa (Lindvall-Winnerstig, 2017, s.14). USA har alltsedan Nato bildades i kölvattnet av Kalla Kriget år 1949, som ett svar på dåvarande Sovjetunionens aggressiva politik i Östeuropa, utgjort kärnan i den transatlantiska länken (Wieslander, 2016, s.8). När Berlinmuren föll i november år 1989, och Sovjetunionen kollapsade två år senare, uppstod en livlig debatt om Natos fortsatta relevans. De som betraktade alliansen som en traditionell militärallians riktad mot Sovjetunionen hävdade att det var hög tid att låta alliansen upplösas. Andra menade dock att militäralliansen snarare bör utvidgas och fortsätta utgöra partnerskap för fred och säkerhet (Regeringskansliet, 2016).

För de flesta europeiska länder är Nato varken föråldrad eller inaktuell. Behovet av en stabil försvarsallians och amerikansk närvaro på den europeiska kontinenten är större än någonsin. Följaktligen beror det på att världen blivit alltmer orolig, och stater känner större osäkerhet inför varandra. För Europas del har denna osäkerhet fått ökad aktualitet i samband med Trumps ifrågasättande av Nato i dess nuvarande form, inte minst för Baltikum. Med Ryssland på andra sidan gränsen, och utan militära förutsättningar att själva utmana jättegrannen, utgör Nato den viktigaste säkerhetsgarantin för dessa stater (Santora, 2018).

1.1 Syfte och problemformulering

Syftet med uppsatsen är att undersöka hur baltstaterna mottagit Trumps signaler om Nato och om det föreligger några skillnader i hur baltstaterna reagerat på dessa signaler. Om så är fallet är ambitionen även att urskilja vilka potentiella förklaringsfaktorer som ligger till grund för dessa skillnader. För att ämna uppnå uppsatsens syfte utgår undersökningen ifrån, och vägleds av, ett teoretiskt ramverk som belyser de förklaringsfaktorer som andra forskare tidigare belyst som möjliga förklaringar till varför baltstaterna skulle vara extra känsliga för denna typ av utspel. Uppsatsens frågeställning är;

Hur har man i Baltikum mottagit Trumps signaler om Nato? Finns det några skillnader i hur de tre baltstaterna uppfattar dessa signaler, och om så är fallet, vad beror det i sådant fall på?

Frågeställningen är av såväl deskriptiv som förklarande karaktär. Ambitionen är således både att beskriva reaktioner för att se hur baltstaterna uppfattar Trumps signaler om Nato, men även förklara (Esaiasson et al., 2012, s.36-37) om det finns eventuella skillnader i hur länderna uppfattar signalerna och vad som anstår dessa eventuella skillnader. Tesen är att baltstaterna är extra känsliga för denna typ av signaler, men att det kanske finns en viss variation i hur de upplever dessa signaler. Det är sålunda ett signaleringsproblem mellan USA och Baltikum, men som utvecklas och förstärks av att det förekommer destabiliserande påverkanskrafter mot Baltikum, först och främst från Ryssland. Sedermera resulterar det i ett sårbarhetsproblem för baltstaterna. Eftersom det inte finns någon vedertagen teori om baltstaterna bygger studien på ett teoretiskt ramverk baserat på tidigare forskning. Det teoretiska ramverket består av en sammanställning av valda faktorer som tidigare forskare belyst i olika sammanhang. Sedermera blir studien av teoriutvecklande karaktär (Esaiasson et al., 2012, s.111). En mer ingående diskussion av den teoretiska utgångspunkten görs senare i uppsatsen.

1.2 Begreppsdefinitioner

I följande avsnitt är ambitionen att förklara och förtydliga de mest centrala begreppen i uppsatsen. De mest centrala begrepp i denna undersökning är följande;

1.2.1 Signalering

Signalering är i denna undersökning ett centralt begrepp. Statsvetarna Christer Jönsson och Martin Hall (2005, s.74-75) är mycket framstående inom studiet av signalering inom det säkerhetspolitiska tänkandet och framhårdar att signaler som sänds ut i politiska sammanhang kan leda till konsekvenser ur ett säkerhetspolitiskt perspektiv. Sedermera utgår studien från deras tolkning av begreppet. I denna undersökning avser begreppet signalering förklara de budskap Donald Trump sänder ut genom sina uttalanden på bland annat Twitter och hur dessa tas emot av mottagarna – Baltikum. Signalering är i denna undersökning synonymt med ”uttalanden”, och innefattar således hans ifrågasättande av Nato i dess nuvarande form och den fundamentala betydelsen av ”burden sharing”, som innebär att man ska dela på bördan om försvarsutgifterna (Dahl, 2019, s.85).

1.2.2 Reaktionen

I uppsatsen behandlar jag baltstaternas reaktioner ur ett säkerhetspolitiskt perspektiv och väljer att hänvisa till Jönsson och Halls (2005, s.76) definition av begreppet för att undvika en mångtydig tolkning. Deras definition av reaktioner ur ett säkerhetspolitiskt perspektiv är av såväl verbal-som icke-verbal karaktär. Verbala reaktioner innebär att man uttryckligen säger någonting, och icke-verbala reaktioner kan exempelvis innefatta militära åtgärder (Ibid., s.76-78). I denna studie läggs fokus på att synliggöra såväl verbala- som icke-verbala reaktioner i respektive fall.

1.2.3 Nato

Nato (The North Atlantic Treaty Organization) är en transatlantisk försvarsallians. 29 medlemsländer samarbetar för att upprätthålla det transatlantiska säkerhets- och försvarssamarbetet, och utfärdar ömsesidiga försvarsgarantier medlemsstaterna emellan. Ett angrepp på en allierad ses som ett angrepp på hela alliansen, och skall bemötas av samtliga i syfte att upprätthålla de allierade staternas suveränitet och territoriella integritet. Det transatlantiska samarbetet är den politiska relationen mellan Europa och USA, där Baltikum ingår (Nato, 2019). I uppsatsen använder jag växelvis uttryck som Nato, transatlantiskt samarbete och transatlantiska länken, vilket skall förstås som samma sak.

Dessa uttryck är således likställda.

1.3 Tidigare forskning

Denna studie ämnar lyfta fram förhållandet mellan Baltikum, Nato och USA:s president Donald Trump. Det finns tidigare forskning inom detta område, men ingen forskning om huruvida det skiljer sig åt i baltstaternas reaktionsmönster på Trumps signaler, och i sådant fall vad det beror på. Det faller sig därmed naturligt att presentera tidigare genomförd forskning inom området. Ann-Sofie Dahl, docent i internationell politik, kan betraktas som en av Nordens främsta experter på Nato och säkerhetspolitik. I sin senaste utgivna bok ”Nato – Historien om en försvarsallians i förändring” talar hon om det försämrade säkerhetspolitiska läget i Östersjöregionen, baltstaternas utsatta position och president Trumps utrikespolitik. Dahl har i sin bok ställt frågor om vilka hotbilder Nato konfronterats med under de gångna årtiondena, och hur dessa hanterats och bemötts, samt frågor om hur framtidsutsikterna ser ut i tider med Donald Trump i Vita Huset i förhållande till de hot och utmaningar som tillströmmar från både Öst och Syd (2019, s.7). Hennes slutsatser har resulterat i att Nato ävenledes kommer överleva Donald Trumps tid i Vita Huset och andra försök att splittra försvarsalliansen. Ur ett realistiskt perspektiv är Nato för små stater som de i Baltikum särskilt relevant för att inte återigen hamna under rysk ockupation och i Rysslands intressesfär. Ett ifrågasättande av försvarsalliansen utlöser reaktioner från dessa stater som leder till att dem rustar upp militärt. Det handlar sålunda om att säkra statens överlevnad och de nationella intressen som finns (Dahl, 2019, s.147-149).

En annan som forskat mycket kring relationen mellan Nato, USA och Östersjöregionen är statsvetaren Anna Wieslander. I sin rapport skriven för Utrikespolitiska institutet (2016, s.1) beskriver och analyserar hon utvecklingen av Nato, och USA:s roll inom Nato. Hon söker även lyfta fram en djupare förståelse kring betydelsen av Nato och USA i tider av det spända säkerhetsläget med Ryssland, vilket har ökat behovet av säkerhetsgarantier för baltstaterna. Ur ett liberalistiskt perspektiv blir betydelsen av internationella institutioner och transatlantiskt samarbete av ännu större betydelse i samband med det spända säkerhetspolitiska läget för baltstaterna (Wieslander, 2016, s.4). I sin rapport belyser hon framförallt Nato:s och USA:s engagemang i Östersjöregionen, och dess betydelse för baltstaterna, men också USA:s globala ledarskap inom försvarsalliansen (Ibid., s.4-5).

Mike Winnerstig, forskningsledare vid Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI), har också varit mycket aktiv i frågan om Baltikum ur ett säkerhetspolitiskt perspektiv. Han har skrivit flertalet rapporter om baltstaterna som en ”ny geopolitisk brännpunkt” på grund av deras geografiska placering, historiska djupgående band till Ryssland och den grupp etnisk rysk minoritet som återfinns i samtliga av de baltiska staterna. Han har även uppmärksammat Trumps krav om burden sharing och ifrågasättandet av alliansen, samt vilka reaktioner det har utlöst hos baltstaterna. Nato har från det att alliansen bildades vilat på grundprincipen om kollektivt försvar, vilket uttrycks i artikel fem i det Nordatlantiska fördraget. Men den hållning som Donald Trump ger uttryck för skulle enligt Mike Winnerstig (2017, s.1-3) ur ett realistiskt perspektiv istället kunna leda till att nationer världen över börjar rusta för krig om man känner att man inte är garanterad hjälp vid kris eller att suveränitetsprincipen hotas. Ett sådant scenario, menar Winnerstig, vore livsfarligt för det transatlantiska samarbetet.

1.4 Avgränsningar

Donald Trumps uttalanden om Nato överlag är många och således ett alldeles för brett ämne för att alla aspekter ska kunna täckas i denna studie. Av den anledningen måste uppsatsen avgränsas till att endast beröra vissa aspekter och tydliggöra vilken utgångspunkt uppsatsen har (Teorell-Svensson, 2007, s.22). Därmed avgränsas uppsatsen till att endast beröra Trumps ifrågasättande av Nato, uttalanden om att försvarsalliansen är föråldrad, och att övriga medlemsstater måste bidra mer till de gemensamma försvarsutgifterna om inte USA skall lämna försvarssamarbetet. Viktigt att tydliggöra är att han inte ifrågasätter alliansens relevans i den bemärkelse att han inte alls tror på Nato, utan enbart dess nuvarande form och fokusområden. Han anser att man bör fokusera mindre på Ryssland och mer på exempelvis terrorism, och att alla medlemsstater måste bidra till det han kallar ”burden sharing” (Dahl, 2019, s.132-133). En tidsavgränsning måste även göras för att inte riskera att hamna utom ramen för det jag tänkt undersöka, men även på grund av brist på tid och utrymme i uppsatsen. Det innebär således att tidsperioden jag ämnar undersöka sträcker sig från år 2017, då Donald Trump ersatte Barack Obama på presidentposten, till nutid.

Uppsatsens avgränsningar innefattar även valet av förklaringsfaktorer. Det finns säkerligen flera relevanta förklaringar till varför dessa stater är extra känsliga för den här typen av utspel, men avgränsningen förhåller sig till de mest relevanta och vanligast förekommande utifrån tidigare forskning. Valet av de förklaringsfaktorer som utgör studiens teoretiska ramverk riskerar således att inte ge läsaren hela bilden av verkligheten, utan min subjektiva tolkning av materialet. För att minimera den subjektiva tolkningen av materialet kommer en hög grad av transparens i hur de teoretiska resonemangen tillämpas i respektive fall att utkristallisera sig i den empiriska delen av undersökningen. Detta görs i syfte att öka intersubjektiviteten, det vill säga att samma resultat ska ges vid framtida forskning om en likadan undersökning genomförs med tillämpning av samma teoretiska ramverk (Bergström – Boréus, 2012, s. 405).

1.5 Disposition

Uppsatsen disponeras enligt följande; i kommande kapitel (2) redovisas den teoretiska utgångspunkten där förklaringsfaktorerna som utgör den utvecklande teorin presenteras, med hänvisning till tidigare forskning. I kapitel 3 redogör jag för de metodologiska överväganden som gjorts i syfte att besvara forskningsfrågan. Därefter följs uppsatsen av kapitel 4 som består av ett analysavsnitt och sedermera en tillämpning av förklaringsfaktorerna på samtliga fall som undersöks. Det analysresultat som ges i kapitel 4 diskuteras sedan i kapitel 5 för att slutligen i kapitel 6 sammanfatta slutsatser och ge förslag på framtida forskning inom området.

2. Teoretiska verktyg

I det här kapitlet presenteras uppsatsens teoretiska utgångspunkt. Eftersom det inte finns någon etablerad teori i egentlig mening om baltstaterna har jag valt att utveckla en oetablerad teori som utgår ifrån tidigare forskning (Esaiasson et al., 2012, s.111). Detta i syfte att förklara eventuell variation i hur baltstaterna mottagit Trumps ifrågasättande av Nato och medlemsstaternas bristfälliga försvarssatsningar. För att åskådliggöra eventuella skillnader i hur baltstaterna mottagit dessa signaler utgår studien från ett teoretiskt ramverk med fyra utvalda förklaringsfaktorer som anförts i tidigare forskning i olika sammanhang (Esaiasson et al., 2012, s.112) ur ett säkerhetspolitiskt perspektiv. De förklaringsfaktorer studien ämnar utgå ifrån är; *geografisk placering*, *etnisk gruppering*, *historiska erfarenheter* och *intressesfärstänkande*. Utöver dessa förklaringsfaktorer finns det med största sannolikhet ytterligare faktorer som rör exempelvis kulturaspekten, men det faller inte inom ramen för vad tidigare forskning påvisat och kommer därmed inte beaktas i denna undersökning. Att det inte finns någon teori som förklarar baltstaterna på något särskilt sätt ur ett säkerhetspolitiskt perspektiv kan tänkas bero på att det går att förstå den här typen av reaktioner genom realistisk teoribildning (se kapitel 1.3 om tidigare forskning). Sådana här resonemang har anförts i tidigare forskning, men inte som en sammanställd teori. De teoretiska resonemangen som det teoretiska ramverket bygger på är förenliga med realistisk teoribildning, liksom nästan all annan säkerhetspolitik. Att jag däremot valt att istället utveckla en teori baserad på dessa fyra förklaringsfaktorer som är tänkt att kunna tillämpas på baltstaterna, innebär att det teoretiska ramverket troligtvis inte kan ligga till grund för några generaliserande resultat.

2.1 Förklaringsfaktorer

2.1.1 Geografisk placering

En återkommande förklaringsfaktor i tidigare forskning till varför Trumps signaler om ett eventuellt upplösande av Nato skapar osäkerhet och oreda för de baltiska staterna pekar på baltstaternas geografiska placering, som är i gränslandet till Ryssland. Mike Winnerstig, forskningsledare vid FOI, är en av de forskare som har påvisat att Östersjöområdet på senare tid blivit en brännpunkt och hamnat i ett geopolitiskt fokus. De baltiska staterna är små och svårförsvarede och gränsar alla till Ryssland (Winnerstig, 2017, s.1). För att undersöka om den geografiska placeringen, det vill säga, den geografiska närhet Baltikum har till Ryssland, påverkar hur de mottagit Trumps signaler om Nato studeras officiella dokument och utlåtanden. Detta görs i syfte att utläsa om baltstaterna explicit uttrycker något som indikerar

på att denna förklaringsfaktor har någon relevans för reaktionerna.

2.1.2 Etnisk gruppering

Ytterligare en förklaringsfaktor som i litteraturen belyser baltstaternas sårbarhet är etnisk gruppering. Lars Peter Fredén, före detta svensk ambassadör som mellan år 1989-1991 blev den första diplomaten att stationeras i Lettland och Litauen som då tillhörde det forna sovjetimperiet, har talat om att baltstaternas allmänna oro och behov av säkerhetsgarantier har sin grund i politiska, demografiska och historiska förhållanden (Fredén, 2006, s.9). Efter andra världskrigets slut fram till Sovjetunionens upplösning var de baltiska staterna under sovjetisk ockupation. Som en konsekvens av denna ockupation utgörs idag en stor del av de baltiska staternas befolkning av etnisk rysk minoritet (Ibid., s.89). Enligt forskningsledaren Mike Winnerstig utgör Ryssland de största kritikerna till hur den ryska etniska minoriteten påstås behandlas i baltstaterna. Ryska aktörer har i destabiliseringssyfte spridit budskap om att de baltiska staterna inte är trovärdiga som stater, att deras politiska etablissemang ägnar sig åt förföljelser av de rysktalande minoriteterna, och att de har ett ”fascistiskt” förflutet som avspeglar sig i deras politik idag (Winnerstig, 2017, s.1). De senaste åren har dessutom ett flertal av dessa etniska ryssar valt att identifiera sig som ryska medborgare istället för medborgare i Baltikum. Detta utgör ytterligare en grogrund för oro hos baltstaterna i och med den ryska doktrinen kring ”skydd av medborgare utomlands”, som bland annat användes som ett argument vid interventionen i både Ukraina och Georgien (Utrikesmagasinet, 2017). Fenomenet etnisk gruppering är förhållandevis brett, och behöver i detta fall avgränsas för att enbart undersöka det som studien avser. Det finns i baltstaterna många olika etniska minoriteter, men jag kommer i denna studie endast beakta den grupp etnisk rysk minoritet som återfinns i samtliga baltstater, i varierande utsträckning. För att kunna kartlägga huruvida denna faktor har någon relevans för baltstaternas reaktioner på Trumps uttalanden tillämpas denna förklaringsfaktor på samtliga fall som undersöks med utgångspunkt i officiella dokument, rapporter och mediareaktioner.

2.1.3 Historiska erfarenheter

En annan faktor som kan ligga till grund för baltstaternas reaktionsmönster som tidigare forskare har belyst är historiska erfarenheter. De baltiska staterna ingick länge och ofrivilligt i dåvarande Sovjetunionen. År 1991 kollapsade Sovjetunionen, och då återfick baltstaterna sin självständighet, men med rysk militär kvar i ytterligare ett par år på baltiskt territorium hade dessa stater befunnit sig under hårdhänt sovjetisk ockupation alltsedan andra världskrigets slut. I samband med att sovjetimperiet föll blev en stor del etniska ryssar kvar på Baltikums

territorium, vilket ökat rädslan för framtida rysk ockupation (Dahl, 2019, s.62). Följaktligen kan denna förklaringsfaktor härledas till den andra förklaringsfaktorn (2.1.2) som rör etnisk gruppering. Med historiska erfarenheter syftar jag på den tidsperiod i baltstaternas historia då de var under rysk ockupation. Detta i syfte att urskilja om baltstaternas reaktion på Trumps uttalanden om Nato kan härledas till rädslan att återigen ockuperas av Ryssland. Att baltstaterna tidigare även varit under tysk ockupation är i denna studie irrelevant och kommer således inte beaktas i denna undersökning då det faller utom ramen för det uppsatsen ämnar undersöka. Följaktligen beror det på att destabiliserande påverkansoperationer mot baltstaterna främst härrör från Ryssland. För att kunna tyda om denna förklaringsfaktor har någon relevans för hur baltstaterna reagerat på Trumps ifrågasättande av Nato tillämpas den på samtliga fall genom att undersöka vad som framgår i mediareporteringen, men även hur olika politiska makthavare förhåller sig till detta.

2.1.4 Intressesfärstänkande

Tidigare forskning har pekat på problematiken med intressesfärstänkande från ryskt håll mot de små och svaga baltstaterna. Historiskt sett har Baltikum varit en del av det forna Sovjetimperiet. Vid Sovjetunionens sammanbrott miste landet många av de republiker som tidigare ingått i unionen och historiskt sett har betraktats som ryskt intresseområde, däribland Baltikum. I Ann-Sofie Dahls nya bok om Nato beskrivs att det än idag från Moskva oavbrutet kommer signaler om att den baltiska självständigheten och suveräniteten är allt annat än accepterad och respekterad från rysk sida i form av förtalskampanjer och desinformation. Ryska flottenheter, som vid baltstaternas självständighet flyttades från de sovjetiska baserna i Baltikum, har dessutom nu stationerats nästgårds i enklaven Kaliningrad (Dahl, 2019, s.63). Följaktligen kan det ses som ett bevis på att Ryssland fortsätter betrakta de baltiska staterna som en del av en legitim rysk intressesfär. Även Sveriges försvarsminister Peter Hultqvist har talat om att Rysslands agerande utgår från uppfattningen att stormakter har rättigheter som går utöver mindre staters suveränitet och internationell lag och rätt (Regeringskansliet, 2017). Tydliggörandet av rätten till så kallade intressesfärer, det vill säga att utöva makt och myndighet över grannländers säkerhetspolitiska val, stör vedertagen säkerhetsordning. För att kunna kartlägga om denna förklaringsfaktor har någon betydelse för baltstaternas reaktion på Trumps ifrågasättande av Nato och krav om burden sharing söks efter tecken i de empiriska observationerna. Detta i syfte att tyda hur de baltiska staterna förhåller sig till detta ur ett säkerhetspolitiskt perspektiv.

3. Metod

I följande kapitel presenteras de metodologiska överväganden som gjorts för att kunna besvara forskningsfrågan. En redogörelse för valet av forskningsdesign görs först, för att därefter motivera val av fall och sist en redogörelse av valet av material och källkritik. Metoden som uppsatsen bygger på ämnar undersöka om de förklaringsfaktorer som redogörs för kan förklara baltstaternas reaktion. Särskilt fokus ligger på om det härvidlag finns några skillnader i huruvida baltstaterna mottagit Trumps signaler om Nato, trots att de har liknande grundförutsättningar.

3.1 Forskningsdesign

Uppsatsen karaktäriseras av en jämförande fallstudie, som bygger på att undersöka om det föreligger skillnader i hur baltstaterna reagerar på Trumps ifrågasättande av Nato. Skillnaden mellan en jämförande fallstudie och en enstaka fallstudie är att i en renodlad enfallsstudie registreras analysenheterna i en och samma kontext, och i en jämförande fallstudie registreras de i flera kontexter (Esaiasson et al., 2012, s.109), vilket här är fallet. Uppsatsen har som ambition att förklara en företeelses kvaliteter, varför en kvalitativ metod anses vara lämplig (Teorell-Svensson, 2007, s.265). En nackdel med att använda sig av en kvalitativ metod som jämförande fallstudie är att det finns en risk att tolkningen av materialet blir subjektiv och svår att hålla öppen för extern bedömning. Då kvalitativ forskning är svår att återskapa är jag medveten om att undersökningens möjligheter gör ett generaliserande analysresultat är begränsat. Att beakta ett större antal analysenheter skulle kunna öka generaliserbarheten (Lundquist, 1993, s.105), men att endast beakta baltstaterna i denna undersökning är ett medvetet val.

Slutsatser om orsak och verkan kräver jämförelser, därav föll valet på att göra en jämförande fallstudie. För att jämföra krävs minst två analysenheter, vilket lämpar sig för denna undersökning som bygger på tre analysenheter. I den samhällsvetenskapliga metoddiskussionen talar forskare som jämför länder om just mest-lika-design (Esaiasson et al., 2012, s.108-109), vilket är den forskningsdesign som undersökningen bygger på. Tre analysenheter med liknande grundförutsättningar; Lettland, Estland och Litauen – jämförs under samma tidsperiod. Metoden går ut på att välja fall som är så lika varandra som möjligt i alla avseenden utom i den oberoende variabeln, det vill säga förklaringen till den beroende, utfallet (Teorell-Svensson, 2007, s.226).

Problemet med mest-lika-design är uppenbart. Givet resonemanget om behovet av homogena analysenheter kan man vara säker på att aldrig hitta helt matchande par av fall att undersöka. Även så lika stater som baltstaterna kan tänkas skilja sig åt i andra relevanta avseenden än det uppsatsen ämnar undersöka. Risken med att välja så snarlika kontexter som baltstaterna är att man inte får den nödvändiga variationen i den beroende variabeln som är intressant (Esaiasson et al., 2012, s.103). Å andra sidan har jag valt att undersöka dessa stater då de baltiska staterna på sätt och vis är en särskild kategori Natomedlemmar; de är små nya medlemmar i alliansen med direkta gränser till Ryssland. Av den anledningen är det särskilt intressant att studera hur dessa stater reagerat på Trumps ifrågasättande av Nato.

Forskningsinsatsen handlar i detta fall om att först beskriva hur baltstaterna mottagit de signaler Trump sänder ut om Nato. Vidare är ambitionen att finna tillfredsställande förklaringar till *varför* baltstaterna reagerar som de gör och om det finns några märkbara skillnader mellan deras reaktioner, och vad det i sådant fall beror på. Sedermera är ambitionen att utveckla en oetablerad teori om hur fenomen hänger samman (Esaiasson et al., 2012, s.111). Vanligtvis förekommer två typer av teoriutvecklande aktiviteter: den första aktiviteten går ut på att hitta förklaringsfaktorer. Den andra aktiviteten består i att utveckla kausala mekanismer. Det innebär att ambitionen består i att bättre förstå på vilket sätt en given förklaringsfaktor orsakar fenomenet som intresserar en. Det handlar om att utveckla och elaborera samband mellan beroende och oberoende variabler. Om man ämnar använda empirin för att utveckla teorier är det fördelaktigt att samla in mycket information om ett litet antal fall, snarare än att satsa på mindre information om många fall (Esaiasson et al., 2012, s.112), vilket är anledningen till att valet föll på att genomföra en jämförande fallstudie av baltstaterna.

3.2 Val av fall – varför baltstaterna?

Studien använder sig av baltstaterna som sina analysobjekt. Dessa tre stater är med andra ord mina empiriska fall som undersöks och analyseras för att utröna om Donald Trumps signaler om Nato får effekt och vad det i sin tur beror på. Fallen har inte valts ut slumpmässigt utan snarare intentionalt med utgångspunkt i kända attribut (Esaiasson et al., 2012, s.50), det vill säga att det finns flera likheter mellan baltstaterna. De baltiska staterna är tre självständiga stater med lite olika förutsättningar, men de delar en gemensam historia av ryskt inflytande och ockupation. Dessa länder är i allra högsta grad beroende av USA och den transatlantiska länken för bibehållandet av sin självständighet.

Det finns tidigare forskning om att baltstaterna reagerat på Trumps signaler, och även i begränsad utsträckning varför de reagerar som de gör, men inte om det finns några märkbara skillnader i reaktionsmönstret mellan dessa stater, och vad det i sådant fall beror på. Därmed ämnar denna uppsats ge ett bidrag till den lucka som finns i studiet av tidigare forskning inom området. Således skapar detta både utom-och inomvetenskaplig relevans för arbetet; det finns en samhällsvetenskaplig koppling till omvärlden, och studien ger ett bidrag till det befintliga forskningsområdet (Teorell-Svensson, 2007, s.18-19) kring baltstaterna rent säkerhetspolitiskt.

3.3 Material och källkritik

Det material som ligger till grund för de empiriska observationerna och analysdelen är dels primärkällor i form av Twitter-uttalanden från Donald Trump själv samt uttalanden från politiker i någon form av auktoritativ ställning i samtliga baltstater. Med politiker i auktoritativ ställning åsyftas bland annat presidenter, utrikesministrar, försvarsministrar och ambassadörer. Uppsatsen är baserad på anföranden vid såväl presskonferenser som tankesmedjor som bland annat *Brookings Institution*. Förutom att studera verbala reaktioner av Trumps signaler om Nato har jag även studerat icke-verbala reaktioner som exempelvis ökat deltagande i Natoövningar, ökade försvarsanslag och de utredningar som föregår sådana beslut. Vid insamlingen av material har allt primärmaterial filtrerats för att vara från och med det år Donald Trump tillträdde posten som USA:s president, det vill säga år 2017. Det teoretiska ramverket utgår främst från tidigare forskning hämtad från forskningsinstitut som exempelvis Totalförsvarets forskningsinstitut och Utrikespolitiska institutet, samt Natoexperten Ann-Sofie Dahl.

Det övriga materialet, vilket jag refererar till som sekundärmaterial, består av bland annat opinionsundersökningar och mediareaktioner från tidningar som bland annat *The Guardian*, *NY Times* och *Washington Post*, men även tidningar från Östeuropa. Detta i syfte att tolka hur baltstaterna, och då primärt övriga befolkningen i respektive fall, förhåller sig till Trumps uttalanden, och varför. De opinionsundersökningar som utgör en del av materialunderlaget härrör från Estland och Litauen. En generell problematik vid materialinsamlingen har varit att hitta relevanta opinionsundersökningar från Lettland som sträcker sig från den tidsperiod undersökningen avser. Jag är medveten om att det möjligtvis inte ger hela bilden av verkligheten, utan en subjektiv tolkning av materialet.

Men genom att ha ett brett materialunderlag med reaktioner från olika politiska makthavare och mediarapportering som belyser övriga befolkningens reaktioner i enlighet med det teoretiska ramverket, kan uttalanden i vissa sammanhang synliggöra tankar som inte redovisats i andra. Syftet med det är att söka minimera risken för ett missvisande resultat. Förutom opinionsundersökningar och mediarapportering tas likaledes vetenskapliga böcker och rapporter från olika forskningsinstitut i beaktande och utgör en del av materialet. Insamlingen av såväl primär-som sekundärmaterial har således insamlats med utgångspunkt i fyra källkritiska kriterier som i metodböckerna ansetts vara tillräckliga för att bedöma materialets trovärdighet. Dessa är äkthet, samtidighet, tendens och oberoende (Esaiasson et al., 2012, s.278, 288; Teorell-Svensson, 2007, s.105-106).

4. Analys

I detta avsnitt analyseras materialet utifrån det teoretiska ramverket som undersökningen bygger på. Först ges en redogörelse av Trumps ifrågasättande av Nato med direkta citat från presidentens eget Twitter-konto. Därefter tolkas och analyseras varje fall var för sig för att utläsa hur de reagerat på hans signaler i förhållande till de förklaringsfaktorer som utgör den teoretiska utgångspunkten i uppsatsen. Innan analysen av respektive fall ges en kortfattad presentation av baltstaternas demografi, geografiska placering och historiska erfarenheter. Detta görs i syfte att underlätta för läsaren att förstå varför dessa stater är särskilt utsatta för den här typen av utspel, men också för att styrka valet av förklaringsfaktorer.

4.1 Trumps ifrågasättande av Nato

”Europe has to pay their fair share for military protection.”

(Donald Trump, 2018)

Donald Trump har orsakat splittringar av sällan skådat slag i den 70 år långa alliansens historia. Hans signaler om att Nato är föråldrad och att USA kan komma att lämna alliansen har lyckats så djupa tvivel om framtidsutsikterna för Nato. Signalerna om att Nato skulle vara föråldrad baserar han på att försvarsalliansen, enligt honom, fokuserar på fel saker (Dahl, 2019, s.132-133). Att presidenten senare kommit att utveckla sina tankegångar om alliansen och sätta frågetecken kring kärnan i hela Nato-samarbetet och hota med att USA skall dra sig ur samarbetet kom oväntat (Atwood, 2019). Trump talar ofta om fenomenet ”burden sharing” och anser att Europa har åkt snålskjuts på USA alldeles för länge vad gäller Natosammanhang. Historiskt sett har USA varit den största ekonomiske bidragsgivaren alla kategorier, medan övriga medlemsstater inte har bidragit med till närmelsevis de 2% av BNP som de förbundit sig till att göra. Detta vill Donald Trump ändra på genom att sätta press på medlemsstaterna (Pothier-Vershbow, 2017, s.1). Samtliga Natomedlemmar har gjort ett kollektivt åtagande att sträva efter 2% av BNP till år 2024. Trump har varit särskilt pådrivande här;

”What good is Nato if Germany is paying Russia billions of dollars for gas and energy? Why are there only 5 out of 29 countries that have met their commitment? The U.S. is paying for Europe’s protection, then loses billions on Trade. Must pay 2% of GDP IMMEDIATELY, not by 2025.” (Donald Trump, 2018)

För första gången i alliansens historia villkorade Trump försvarsgarantierna; om de skulle gälla eller inte beror helt på om det angripna medlemslandet i fråga med president Trumps egen formulering har ”uppfyllt sina finansiella plikter gentemot oss” (MacAskill, 2018; Lamoreaux-Dyerly, 2018, s.15-16). Trump har orsakat tumult i den transatlantiska länken, men om man ser bortom från hans Twitter-utspel och den retorik han använder framträder en annan bild. I verkligheten begränsas presidentens handlingsutrymme av Kongressen som ofta får dementera hans uttalanden. Dock står Trump-administrationen bakom Trumps krav om burden sharing (Rossbach, 2018, s.44).

Med anspelning på president Trump har flera europeiska stater börjat tala om att EU kan komma att behöva ta sitt öde i egna händer och att man inte längre helt kan förlita sig på den transatlantiska länken. Bristen på förtroende för Donald Trump i och med hans uttalanden tär på Nato:s trovärdighet (Dempsey, 2019). I Europa är nervositeten högst påtaglig, särskilt för de baltiska staterna. För Baltikum utgör USA och Nato den primära säkerhetsgarantin för fortsatt självständighet och försvarsberoendet av USA för baltstaterna kommer bestå under överskådlig framtid (Wieslander, 2019; Schmidt-Felzmann, 2018).

4.2 Tillämpning av teoretiskt ramverk

4.2.1 Estland

4.2.1.1 Bakgrund

Estland är en republik i Baltikum, och den minsta av de tre baltiska staterna. Landet gränsar till Lettland i söder, Ryssland i öster, Sverige i väster och har en sjögräns mot Finland i norr. Landet utgörs av olika etniska grupper, men majoriteten av landets befolkning är ester och etnisk rysk minoritet (ca 27% etniska ryssar). Estland tillhörde från 1940-talet Sovjetunionen och var en sovjetrepublik fram till år 1991 när landet deklarerade sin självständighet. Efter detta har Estland strävat efter att integreras med Västeuropa, vilket resulterat i att de blivit fullvärdiga medlemmar i både Europeiska Unionen och Nato (UI, Estland).

4.2.1.2 Applicering av förklaringsfaktorer

Ett potentiellt upplösande av Nato vore förödande för Estland. Sedan 1990-talet har den estländska utrikes- och säkerhetspolitiken vilat på två grundprinciper; ett strategiskt partnerskap med USA och centraliseringen av sin plats i Europa. Enligt Estlands utrikesdepartement finns en rådande konsensus i det estländska samhället att Nato, och då främst USA, är landets främsta säkerhetsgaranti. Strategiskt åtagande gentemot USA betyder också att man delar deras värderingar om demokrati och internationella regelverk. Estland besitter inte tillräckliga militära förutsättningar för att försvara sig själva i händelse av en attack. Faktum är att USA är den enda Natomedlemmen som har förutsättningar att försvara Estland (Republic of Estonia – Ministry of Foreign Affairs, 2019).

Att president Trump nu har ifrågasatt det transatlantiska samarbetet, i kombination med bristfälliga förutsättningar att själva försvara sig i händelse av en kris, skapar en farlig situation för Estland. Man har genom president Trumps försorg hört osedvanligt mycket om att Nato skulle vara föråldrat och om den transatlantiska obalansen i försvarssatsningarna, där stater är ombedda att lägga 2% av landets BNP på försvarsutgifter. Trots det har Trump inte fått någon vidare reaktion från Europa, förutom från baltstaterna. Det transatlantiska samarbetet är av yttersta vikt för Estland och bibehållandet av en samlad transatlantisk länk är avgörande för Estlands utrikes- och säkerhetspolitiska mål. Av den anledningen påverkas Estland märkbart av splittringarna mellan Europa och USA (Kuusik, 2018).

Vid en intervju för den amerikanska tankesmedjan *Brookings Institution* talade Estlands president Kersti Kaljulaid om värdet av den transatlantiska länken och att övriga medlemsstater måste bidra till det Trump kallar *burden sharing*. Europas säkerhet är beroende av USA:s militära närvaro, och därför anser hon att man bör ta Trumps signaler om Nato på allvar (Brookings Institution, 2019). Det har de senaste åren funnits en stor enighet bland de politiska partierna i Estland om värdet av att öka försvarsanslagen. Som den minsta av de tre baltiska staterna var Estland först med att öka sina försvarsutgifter till i realiteten 2,2% av landets BNP (Republic of Estonia – Ministry of Defence, 2019; Schmidt-Felzmann, 2018) som en icke-verbal reaktion på Trumps ifrågasättande av Nato. Estland spenderar mer på försvaret än sina västerländska grannar, vilket kan ses som ett tydligt budskap för hur viktig den transatlantiska länken är för Estland (Brookings Institution, 2019). Att Trumps politiska uttalanden om Nato påverkat den politiska vardagen i Estland märks tydligt i ökade försvarsanslag för att nå Trump-administrationens krav om *burden sharing*.

I en opinionsundersökning genomförd på begäran av Estlands försvarsdepartement år 2018 kan man utläsa att förbättrandet av Estlands militära förutsättningar anses vara en av de mest grundläggande faktorerna för landets säkerhet enligt 47% av respondenterna (Estonian Ministry of Defence, 2018, s.27). Estland har även ändrat sin realpolitik i den bemärkelse att landet nu deltar i fler internationella militära uppdrag då man som Natomedlem inte endast delar gemensamma värderingar, utan också gemensamma skyldigheter.

Försvarsdepartementet i Estland antyder att det ger estniska soldater den konflikterfarenhet som är nödvändig, men också för att säkerställa att Nato (främst USA) kommer till undsättning i händelse av ett potentiellt hot mot Estland. I mars 2018 svarade 68% av respondenterna att de är *för* medverkan i Nato-uppdrag (Ibid., s.59-60), vilket man också kan tyda som en reaktion på Trumps signaler.

I samma opinionsundersökning framgår av 78% av respondenterna att ett fortsatt Natomedlemskap utgör den främsta säkerhetsgarantin för Estland (Estonian Ministry of Defence, 2018, s.5). Att folkopinionen reagerat som de gjort har sin grund i en existentiell oro och basal överlevnad. Betydelsen av bevarandet av den säkerhetsgaranti som Nato innebär beror dels på landets geografiska placering, som är beläget mellan Ryssland och Östersjön. Men även på de historiska erfarenheter som präglar landet i samband att Estland tidigare utgjorde en del av det forna Sovjetimperiet. Den sovjetiska ockupationen av Estland efterlämnade en stor andel etnisk rysk minoritet i landet (Selk, 2018; Dahl, 2019, s.117).

Den största andelen etniska ryssar i Estland befinner sig i den lilla staden Narva, som direkt gränsar till Ryssland. Det faktum att Narva tidigare tillhört dåvarande Sovjetunionen och fortfarande ligger i Rysslands intressesfär, spär enligt folkopinionen på den redan befintliga oro som uppstått i samband med Trumps ifrågasättande av Nato. Estland har tidigare varit utsatta för ryska destabiliserande påverkanskrafter och störningar i luftrummen i syfte att utöva makt och myndighet på estländskt territorium. Att Trump dessutom vid förra årets G7 möte deklarerade att Krim borde tillhöra Ryssland på grund av den stora mängd etniska ryssar som återfinns där har ökat oroskänslorna för Estland. Estlands försvarsminister Jüri Luik har konstaterat att Narva skulle kunna bli ett nytt Krim-scenario om Trump gör verklighet av sina uttalanden om att USA eventuellt kan komma att abdikera från sin centrala uppgift som den transatlantiska länkens främsta säkerhetsgaranti (Rubin, 2019).

Den estniska regeringen försöker dock avfärda oron kring Narvas, och Estlands, eventuella framtid. Estlands president Kersti Kaljulaid medverkar i en intervju med en tidning som är etablerad i de östeuropeiska staterna och får där frågan hur hon förhåller sig till Trumps ifrågasättande av Nato. Hon väljer att undvika att svara på det, och får då istället frågan om inget av Trumps uttalanden oroar Estland. Detta besvarar hon med ett enkelt ”nej”. En opinionsundersökning implementerad av försvarsdepartementet år 2017 visar dock att invånarna i Estland är oroliga och pragmatiska. Enbart 9% av respondenterna i opinionsundersökningen trodde att Donald Trumps presidentskap skulle vara fördelaktigt för Estland då han ifrågasatt betydelsen av deras främsta säkerhetsgaranti (Vörös, 2018), vilket kan tolkas som en verbal reaktion på Trumps signaler. Estlands före detta ambassadör som var stationerad i Washington, Kalev Stoicescu, menar att den estniska presidenten inte bör avfärda det faktum att det finns en utbredd oro bland befolkningen i Estland. Osäkerhet kring Trumps åtaganden inom ramen för kollektivt försvar gör enligt Stoicescu en militär misskalkulering mer trolig, inte mindre (Rubin, 2019).

4.2.2 Lettland

4.2.2.1 Bakgrund

Lettland är en republik och suverän stat belägen i Baltikum som i väst gränsar till Östersjön, Estland i norr, Ryssland i öster och Litauen i söder. Lettland tillhörde under 1940-talet och framåt Ryssland, och var en del av dåvarande Sovjetunionen. Som ett resultat av den ryska ockupationen utgörs landet idag av ca 32% etniska ryssar. År 1991 blev landet självständigt och har sedan dess varit en parlamentarisk demokrati. Efter självständigheten har Lettland blivit fullvärdig medlem i såväl EU som Nato (UI, Lettland).

4.2.2.2 Applicering av förklaringsfaktorer

Trumps ifrågasättande av Nato har uppenbart påverkat den politiska vardagen i Lettland. Lettlands president Raimonds Vējonis har tidigare gjort gällande att Lettland måste förändra sin realpolitik och förbättra sin försvarspolitik. Efter Trumps ifrågasättande av Nato valde Lettland, som en direkt reaktion, att sträva efter att uppnå kravet om burden sharing med 2% av landets BNP på försvarsutgifter. Detta i syfte att stärka Nato:s hållning vid den östra flanken, men även för att bidra till internationell säkerhet (Schmidt-Felzmann, 2018). År 2018 uppnådde Lettland målet om att öka försvarsanslagen och allokerar nu 2% av landets BNP till försvarsutgifter och en upprustning av sitt försvar. Dessa åtgärder svarar upp mot president Trumps krav och korrelerar med föregående administrationers uppmaningar om att Europas allierade skall betala för sitt försvar i syfte att försäkra sig om fortsatt amerikanskt stöd. Lettland är en av få medlemsstater som demonstrerar sina åtaganden gentemot Nato, som en reaktion på Trump. Enligt försvarsminister Artis Pabriks strävar landet efter att öka försvarsutgifterna ytterligare under överskådlig framtid (Ministry of Defence, 2019).

En annan märkbar reaktion från Lettland är att de i allt större utsträckning deltar i internationella operationer ledda av Nato. Nato:s medlemsstater delar gemensamma värderingar om att säkerhetssamarbete är det mest effektiva sättet att förebygga konflikter och upprätthålla säkerheten. I det avseendet ses Lettland som en mycket viktig och pålitlig Natomedlem som bidrar till att säkerställa stabilitet genom att delta i internationella operationer; öka sina försvarsanslag och förse andra stater med militära resurser vid behov efter de militära förutsättningar Lettland besitter (Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Latvia, 2017). Följaktligen ses detta otvetydigt som en direkt icke-verbal reaktion på Trumps ifrågasättande av Nato och krav om burden sharing.

Lettlands nära relation med USA är inte obesträtt eftersom amerikansk inblandning i Lettlands interna angelägenheter har en tendens att framkalla kraftfulla negativa reaktioner från Ryssland. Lettlands utrikesminister Edgars Rinkēvičs vidmakthåller att i tider av ökade militära- och icke-militära hot som cyberattacker, desinformation och propagandakampanjer är Nato högst relevant för att förebygga staters inflytande på andra stater. I Lettlands fall handlar det enligt Rinkēvičs om att förhindra att Lettland återigen skall påverkas av ryskt inflytande (Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Latvia, 2017; Centenary of Latvian Foreign Service, 2019). Det är vedertaget att Lettland befinner sig i Rysslands intressesfär. Efter andra världskrigets slut fram till Sovjetunionens kollaps år 1991 var Lettland under sovjetisk ockupation. En konsekvens av Sovjetunionens upplösning har resulterat i att drygt en tredjedel av Lettlands befolkning utgörs av etnisk rysk minoritet (Santora, 2018). Vidare skulle det faktum att många etniska ryssar återfinns i landet kunna utnyttjas av Kreml för att legitimera och möjliggöra makt och inflytande i regionen, om det inte finns en säkerhetsgaranti som förhindrar detta. Att Lettland också är det land med störst regionala skillnader vad gäller ekonomisk utveckling och social ojämlikhet kan potentiellt sett också vara en bidragande orsak till att de kan bli föremål för ryskt inflytande (Coker, 2015, s.10-11). Skulle Ryssland kontrollera Lettland vore den baltiska korridoren avskuren och grannarna helt isolerade från varandra. Följaktligen kan man konstatera att dessa faktorer bidrar till hur Lettland mottagit hans signaler.

Vad gäller den lettiska befolkningen har verbala mediareaktioner förekommit där man ifrågasätter Trump som president. Rädslan för att han skulle abdikera från sin centrala uppgift som den transatlantiska länkens främsta beskyddare var i början av hans presidentskap högst påtaglig för Lettland. De politiskt ansvariga har med tidens gång lyckats stabilisera läget i landet, men en del känner fortfarande en viss oro då man anser att hotbilden i viss mån kvarstår. Sammanfattningsvis kan man konstatera att Trumps ifrågasättande av Nato har resulterat i reaktioner från Lettland. Det märks på grund av den uttalade oron och att de ökat försvarsanslagen för att möta Trump-administrationens krav om burden sharing. Även om hans uttalanden om Nato enbart är en del av ett förhandlingsspel och de facto inte kommer implementeras i praktiken kvarstår det faktum att landet befinner sig i en mycket utsatt position och att Nato utgör den avgörande säkerhetsgarantin för att bibehålla Lettlands självständighet och territoriella integritet (Charles, 2018; White House Government, 2018; Utrikesmagasinet, 2017).

4.2.3 Litauen

4.2.3.1 Bakgrund

Litauen är störst av de tre baltiska staterna till både yta och befolkningsmängd. Landet gränsar till Lettland i norr, Vitryssland och Polen i söder samt den ryska enklaven Kaliningrad i sydväst. Litauen har länge varit utsatta för rysk aggression då de tidigare utgjorde en del av dåvarande Sovjetunionen (UI, Litauen), vilket resulterat i att landet idag utgörs av ca 7% etniska ryssar. Litauen var dock det baltiska land som gjorde starkast motstånd mot den sovjetiska ockupationsmakten och var först av alla sovjetrepubliker att förklara sig självständig år 1990. Litauen kom sedermera att bli fullvärdig Nato-medlem år 2004, med ambitionen att orientera sig mot västliga värderingar och tillskansa sig de säkerhetsgarantier som anses nödvändiga för att undvika rysk ockupation igen (Dahl, 2019, s.4).

4.2.3.2 Applicering av förklaringsfaktorer

Det råder inga tveksamheter om att Litauen har reagerat på Trumps uttalanden om burden sharing och ifrågasättandet av försvarsalliansens nuvarande relevans. Litauens president Dalia Grybauskaitė gör gällande att Trumps uttalanden om burden sharing är befogade. Grybauskaitė menar att det bör ligga i samtliga medlemsstaters intresse att göra en kraftansträngning och investera i ett kollektivt försvar, inte enbart för den baltiska regionens skull, utan för att bevara alla Natomedlemmars territoriella integritet (Charles, 2018; White House Government, 2018).

En tydlig reaktion på Trumps signaler har i Litauen varit en förändrad realpolitik där man valt att genomföra en upprustning av landets försvar och öka försvarsanslagen i syfte att nå Nato:s mål om 2%. Trump har hotat med att USA skall frånträda Nato om inte övriga medlemsstater ökar sina försvarsutgifter, men också att endast bistå de stater som följer de åtaganden som är gällande inom ramen för kollektivt försvar. Eftersom Litauen, innan Trumps utspel, tillhörde de länder som anslår mindre än 2% av landets BNP på försvarsutgifter valde de att ta Trumps signaler på största allvar. Resultatet av dessa signaler blev att Litauen ökat försvarsanslagen och nu uppnår målet om 2% (Davidson-Gedmin, 2019). Följaktligen innebär det att Trumps uttalanden fått icke-verbala reaktioner i form av bland annat upprustning av försvaret.

Litauens premiärminister Saulius Skvernelis vidmakthåller att det faktum att Litauen under 2018 uppnådde det önskade målet om 2% är ett tydligt tecken på att man inte bortser från det Trump säger, och att det finns en hög försvarsvilja i Litauen. Premiärminister Skvernelis belyser också att de politiska partierna i Litauen förra året nådde en överenskommelse om att landet vid år 2030 skall ha ökat försvarsutgifterna ytterligare till 2,5% i syfte att bibehålla och stärka det transatlantiska samarbetet. Även försvarsministern Raimundas Karoblis menar att försvarsanslagen borde ökas till år 2030. Han föreslog även förra våren (2018) att man skulle öka försvarsutgifterna ytterligare till 2,05% av landets BNP till år 2019 (Government of the Republic of Lithuania, 2018; Delfi En Lithuania, 2018). Ytterligare en icke-verbal reaktion på Trumps uttalanden om Nato är att Litauen, sedan Trumpa Twitter-meddelanden började figurera på internet, har beslutat att delta i flera Natoövningar. Landet säkerhetspolitik vilar på grundprincipen att ett säkerhetshot riktat mot en Natomedlem är ett hot mot hela försvarsalliansen. Litauen har bland annat bistått USA-ledda operationer med militära resurser vid flertalet tillfällen (Ministry of National Defence Republic of Lithuania, 2018). Det som föregår dessa förändrade försvarsbeslut är Trumps uttalanden om Nato, vilket kan ses som ett tydligt tecken på att hans budskap är mycket kraftfulla och att de får effekt.

Litauens utrikesminister, Linas Linkevičius, som tidigare varit landets försvarsminister och före detta Nato-ambassadör, framhärdar betydelsen av det transatlantiska samarbetet och rädslan bland den litauiska befolkningen över att återuppleva de bittra erfarenheterna Litauen har av ockupation och förtryck. Linkevičius belyser också de verbala reaktionerna från befolkningen i avseende till Trumps ifrågasättande av Nato. Enligt en opinionsundersökning sammanställd av Litauens försvarsdepartement är 86% av respondenterna *för* att Litauen fortsatt skall utgöra en del av försvarsalliansen Nato. 83% av respondenterna hävdar dessutom att de vill se en ökning av Nato:s styrkor i Litauens närområde (Ministry of National Defence Republic of Lithuania, 2019). Att folkopinionen reagerat på detta sätt grundar sig i historiska och demografiska förhållanden till Ryssland som befinner sig på andra sidan nationsgränsen. Landets historiska erfarenheter med dåvarande Sovjetunionen präglas av förtryck och ockupation. Litauen är ett geografiskt sett litet och utsatt land med nära anknytning till Ryssland. Följaktligen gör det Litauen potentiellt sett föremål för rysk ockupation och inflytande igen. Närvaron av den ryska enklaven Kaliningrad, en stad i gränslandet mellan Litauen och Polen som utgörs av en halv miljon ryssar, ses som ett otvetydigt hot mot Litauen. Det betyder sålunda att landet är omgivet av ryska gränser, vilket oroar Litauen då ryssarna önskar ha en passage till Kaliningrad (Kasperaviciute, 2016).

Med 25 000 ryska trupper permanent stationerade där och tre fjärdedelar av befolkningen som utgörs av etniska ryssar finns en viss oro för Litauen vad som kan tänkas hända om Nato upplöses, som är deras enda säkerhetsgaranti (Gershman, 2018).

4.3 Resultat

I ovanstående analys har jag kommit fram till att denna jämförande fallstudie inte har resulterat i några anmärkningsvärda skillnader mellan baltstaterna i hur de reagerat på Trumps signaler om Nato. Reaktionerna i samtliga fall kännetecknas av en viss oro för vad Trump kan tänkas göra, men också en ökad försvarsvilja och en tydlig beslutsamhet om att leva upp till de gemensamma skyldigheter som följer med ett Natomedlemskap. Det teoretiska ramverket var tillämpligt på samtliga fall. Att baltstaterna rent generellt uppfattat hans signaler likvärdigt kan härledas till alla fyra förklaringsfaktorer i olika stor utsträckning. Däremot finns det en viss variation inom länderna i hur de mottagit signalerna. Reaktionerna på hans uttalanden är enhetliga på så vis att alla politiska makthavare och befolkningen i respektive land som undersöks vidtar åtgärder och svarar upp mot Trumps krav om burden sharing. Samtliga av de tre staterna har demonstrerat sina åtaganden gentemot Nato genom att vara bland de få Natomedlemmar som ökar försvarsanslagen och lever upp till målet om 2% på försvarsutgifter samt deltar i fler internationella Natoövningar. Utifrån det resultat som angivits kan man konstatera att baltstaterna levererar i enlighet med de uppsatta målen, men om inte övriga medlemsstater också gör det riskerar även Baltikum att drabbas om USA avsäger sig rollen som den främsta bidragsgivaren.

5. Diskussion

Nedan diskuteras uppsatsens resultat utifrån det teoretiska ramverket med koppling till den tidigare forskningen.

Analysresultatet visar på att det går att urskilja att baltstaterna reagerat på Trumps signaler, och *varför*, men det finns inga anmärkningsvärda skillnader mellan nationernas reaktionsmönster. Resultatet visar däremot att politiska uttalanden från Trump har en tendens att skapa inomstatliga reaktioner som divergerar. Att det finns en viss åsiktsdiskrepens inom nationerna är mer synbar i vissa fall än andra, exempelvis i Estland. Dessa skillnader föreligger mellan såväl den politiska ledningen som befolkningen och mellan politiska makthavare. Följaktligen skulle det kunna härledas till det faktum att olika politiska makthavare har olika ansvarsområden. Politiska auktoriteter som har mer operativa ansvarsområden än andra kan tänkas känna ett större behov av att tala klarspråk, vilket kan resultera i att reaktionerna skiljer sig inom länderna. En försvarsminister känner kanske ett större behov av att direkt öka försvarsanslagen och rusta upp försvaret. I Litauen har även försvarsministern och premiärministern talat om att öka försvarsanslagen ytterligare till år 2030, vilket divergerar från övriga politiska makthavares reaktion. Det finns en ökad försvarsvilja generellt i Litauen, men det finns en viss åtskillnad i vilken utsträckning.

I fallet om Estland kan vi tyda att presidenten tonar ner frågor om Trump och hans Twitter-utspel. Kanske av rädsla för att trampa jättegrannen Ryssland på tårna, eller för att provocera Trump? Fortsättningsvis kan man konstatera att det finns en viss åtskillnad mellan Estlands president och försvarsminister vad gäller reaktionsmönstret, och det är svårt att tyda en enhetlig reaktion i Estland. Estlands försvarsminister vidmakthåller att det finns en betydande oro bland den övriga befolkningen att det i staden Narva, ska uppstå ett Krimscenari 2.0. En slutsats man kan dra av det är det faktum att somliga politiska makthavare prioriterar goda relationer med stormakterna för att inte provocera. Mot denna bakgrund är det ingen överraskning att eventuell kritik mot president Trump från de baltiska staterna har tonats ned. Att antingen eller, samt under vilka former, ta strid mot honom är inte en valmöjlighet eftersom ett starkt militärt och politiskt stöd från USA handlar om överlevnad och utgör förutsättningen för att värna om självständighet och territoriell integritet (Schmidt-Felzmann, 2018).

De baltiska staternas nära relationer med USA är inte otvivelaktig eftersom amerikansk inblandning i de baltiska staternas politik har en tendens att framkalla kraftfulla negativa reaktioner från Ryssland. Utifrån uppsatsens resultat kan man tyda att det finns en ökad misstro mot Trump bland folkopinionen. Enligt de opinionsundersökningar som genomförts i Litauen och Estland efter Trumps ifrågasättande av Nato finns en utbredd oro bland respondenterna. Ur resultatet kan man också skönja att samtliga förklaringsfaktorer var tillämpliga på respektive fall. I fallet om Litauen var min ursprungliga tanke att vissa förklaringsfaktorer i det teoretiska ramverket inte skulle vara tillämpliga – däribland den som rör etnisk gruppering. Detta antagande hade sin grund i den märkbart mindre procentandel etniska ryssar som finns i landet i jämförelse med Estland och Lettland. Dock gränsar Litauen till den ryska enklaven Kaliningrad, som utgörs av majoriteten etnisk rysk minoritet, vilket sedermera innebär att faktorn om etnisk gruppering har en viss bäringskraft på Litauens reaktionsmönster.

Vad gäller fallet om Lettland har den empiriska analysdelen inte påvisat några uppenbara skillnader i hur de politiska makthavarna förhållit sig till Trumps signaler. Av det som går att utläsa ur mediareaktioner har den övriga befolkningen i Lettland visat på en märkbar oro och ifrågasatt Trump som president. En allmängiltig problematik i fallet om Lettland har varit bristen på opinionsundersökningar som faller inom de tidsavgränsningar undersökningen förhåller sig till. Som jag nämnde i metodkapitlet (3.3 om material och källkritik) finns inga opinionsundersökningar som mäter folkopinionens syn på Natos betydelse efter det att Trump blivit president. Det är således inte lika tydligt i Lettland hur befolkningen ställer sig till hans ifrågasättande av Nato. Det är svårt att uppskatta om utfallet hade blivit annorlunda även om det funnits opinionsundersökningar att ta i beaktande, men troligtvis hade det inte gjort någon skillnad. Däremot kanske utfallet hade blivit annorlunda om en annan teoretisk infallsvinkel än det teoretiska ramverk som denna undersökning bygger på hade tillämpats.

Sammanfattningsvis kan man konstatera att analysresultaten till viss del korrelerar med Dahls och Winnerstigs slutsatser som presenterades i avsnitt 1.3 om tidigare forskning. De baltiska staterna rustar upp sina försvar och tänker mer och mer ur ett säkerhetspolitiskt perspektiv för att förhindra att ingen annan stat skall inkräkta på deras territorium (Dahl, 2019, s.147-149). Det finns även likheter med Anna Wieslanders slutsatser om att betydelsen av internationella institutioner ökar för länder som baltstaterna i samband med den här typen av signaler, och att man därtill gjort en kraftansträngning i syfte att möta de åtaganden som gäller inom ramen för

kollektivt försvar. Huruvida man reagerar på Trumps signaler beror på vilket tolkningsmönster man har. Allt Trump säger får effekt på baltstaterna.

Avslutningsvis kan man konstatera att Trump högst troligt inte kommer ta USA ur Nato, utan det är sannolikt bara utspel från hans sida och ett sätt att få övriga medlemsstater att bidra till de gemensamma försvarssatsningarna. Det är viktigt att se vad USA gör, med stora insatser för att stärka sin närvaro och försvaret i Östeuropa. Skulle det ske – vilket är högst osannolikt och hypotetiskt uteslutande – skulle det även innebära slutet på Nato. Trumps uttalanden är spektakulära, men inte representativa för vare sig USA:s politik eller Nato. Att USA släpper Europa vore otänkbart – de behöver en maktbas mot Ryssland.

6. Slutsats

I uppsatsen har syftet varit att undersöka hur baltstaterna mottagit Trumps signaler om Nato och om det föreligger några skillnader i baltstaternas reaktionsmönster i enlighet med de förklaringsfaktorer som tillämpats i analysdelen. Resultatet indikerar att det inte finns några anmärkningsvärda skillnader mellan länderna, däremot visar reaktionerna inom länderna på en noterbar åsiktsdiskrepens. Det politiska etablissemanget i de baltiska länderna drar slutsatser om det säkerhetspolitiska läget som inte korrelerar med den övriga befolkningen. Det finns en starkare och mer utbredd rädsla hos befolkningen än hos de politiska makthavarna. Följaktligen innebär det att jag inte fick det resultat jag hade förväntat mig. Min ursprungliga tanke var att Estland och Lettland skulle ha ett lite annorlunda tolkningsmönster än Litauen - främst på grund av förklaringsfaktorerna som behandlar etnisk gruppering och geografisk placering. Den slutsats jag drar av detta är att Trumps signaler om Nato vad gäller burden sharing och alliansens fortsatta relevans således har en tendens att skapa nationella reaktioner av likvärdig karaktär i de baltiska staterna, men som divergerar inom nationerna.

Vad gäller de metodologiska överväganden som gjordes kan man konstatera att givet den metod jag använder fick jag inte det resultat jag hade tänkt mig. Mest-lika-design förutsätter att det finns en viss skillnad i den beroende variabeln (Esaiasson et al., 2012, s.108-109), men eftersom baltstaterna befinner sig inom snarlika kontexter fick jag inte den nödvändiga variation som hade varit intressant. Eftersom det inte går att urskilja några anmärkningsvärda skillnader mellan länderna, skulle den andra metodologiska lösningen som innebär en enfallsstudie kanske vara mer fördelaktig att göra där man gör en renodlad beskrivande fallstudie och enbart belyser hur Trumps signaler om Nato mottagits av baltstaterna.

De teoretiska slutsatserna som dras är att förklaringsfaktorerna inte förklarar variation mellan länderna. Samtliga förklaringsfaktorer var tillämpbara på alla tre baltstater, i någon utsträckning. Det leder mig sedermera till slutsatsen om att den teoretiska utgångspunkten uppsatsen hade inte fångade upp hela problemet, då jag önskade se en viss variation mellan baltstaternas reaktioner. Alternativet är att antingen bygga vidare på teorin och beakta andra förklaringsfaktorer, eller utöka det teoretiska ramverket och komplettera med ytterligare någon eller några förklaringsfaktorer. En annan möjlighet är att helt byta teori.

Ur de empiriska observationer som gjorts kan man utläsa att Trumps politiska uttalanden om Nato i hög grad har påverkat den politiska vardagen i de baltiska staterna. I de opinionsundersökningar och den mediarapportering som undersökningen tar hänsyn till framstår oron över Trumps ifrågasättande av Natos fortsatta relevans i dess nuvarande form som högst påtaglig. Detta märks tydligt i de baltiska staternas ökade försvarsanslag i syfte att nå Trump-administrationens krav om burden sharing om att möta 2%. Det gemensamma ökade deltagandet i olika Natoövningar är också en tydlig reaktion på att Trumps uttalanden fått effekt. Sammanfattningsvis kan man konstatera att den beskrivande delen av frågeställningen gick att besvara om hur de reagerat och varför, men inte den förklarande frågan om det förelåg skillnader i hur baltstaterna mottagit dessa signaler och vad det i sådant fall beror på.

För framtida forskning skulle andra teoretiska infallsvinklar kunna tas i beaktning – förslagsvis att man gör en renodlad realistisk analys då förklaringsfaktorerna som denna undersökning bygger på är förenliga med realistisk teoribildning. Även frågeställningen är utformad på så vis att man skulle kunna fördjupa sig i den realistiska skolbildningen då forskningsfrågan associerar till säkerhetspolitik. Av intresse för framtida studier är även att fortsätta studera varför det finns en viss variation av hur dessa signaler mottagits inom länderna. Framförallt lämnas en kritisk granskning om studiens slutsatser öppet genom att i framtiden göra en jämförande fallstudie mellan ett land som är märkbart påverkat av Trumps signaler och ett land där denna typ av utspel inte alls är lika kännbart. Det i sin tur skulle kanske kunna leda till generaliserande möjligheter av analysresultatet, vilket dock inte var ambitionen med denna undersökning. Att göra en sådan jämförelse var dessvärre inte möjligt för mig i denna undersökning på grund av prioriteringar, tidsbrist och utrymme. Jag hoppas dock att jag med den inblick jag givit kan ge inspiration till fortsatt forskning inom detta relativt outforskade område.

7. Referenser

- Atwood, Kylie, 2019. "Trump administration may seek more money from US allies hosting military forces". *CNN News*. 9 mars. <https://edition.cnn.com/2019/03/09/politics/trump-admin-us-bases-more-money/index.html> (Hämtad: 2019-04-10)
- Bergström, Göran – Kristina Boréus, 2012. *Textens mening och makt*. Lund: Studentlitteratur.
- Brookings Institution, 2019. "Estonia in an evolving Europe". 13 mars. <https://www.brookings.edu/events/estonia-in-an-evolving-europe/> (Hämtad: 2019-05-07)
- Charles, Ann, 2018. "Baltic Presidents spoke out on Nato, friendship, and digital economies with US President Trump". *Baltic Review*. 18 maj. <https://baltic-review.com/baltic-presidents-spoke-nato-friendship-digital-economies-us-president-trump/> (Hämtad: 2019-04-10)
- Centenary of Latvian Foreign Service, 2019. Latvia on the path to Nato. https://www.mfa.gov.lv/images/NATO/nato_buklets_eng.pdf (Hämtad: 2019-05-06)
- Coker, Christopher, 2015. "Nato and Baltic Sea Security", in *Baltic Sea Security – How can allies and partners meet the new challenges in the region?* Editor: Ann-Sofie Dahl. Copenhagen: Centre for Military Studies, 10-12. https://cms.polsci.ku.dk/publikationer/2015/Baltic_Sea_Security_final_report_in_English.pdf (Hämtad: 2019-02-28)
- Dahl, Ann-Sofie, 2019. *Nato – Historien om en försvarsallians i förändring*. Stockholm: Historiska Media.
- Daugirdas, Kristina – Julian David Mortenson, 2017. "Trump-administration criticizes Nato-members for failing to meet defence spending guideline: United States joins other Nato-members in supporting Montenegros membership in the organization". *American Journal of International Law* 111(3): 756-764. https://www-cambridge-org.ludwig.lub.lu.se/core/services/aop-cambridge-core/content/view/59699C6B3255BF866D3699623F1F502C/S0002930017000471a.pdf/trump_administration_criticizes_nato_members_for_failing_to_meet_defense_spending_guideline_united_states_joins_other_nato_members_in_supporting_montenegros_membership_in_the_organization.pdf (Hämtad: 2019-02-03)

Davidson, Charles – Jeffrey Gedmin, 2019. "Handling the transatlantic stress test: a conversation with Lithuania's foreign minister". *The American Interest*. 2 april.
<https://www.the-american-interest.com/2019/04/02/handling-the-transatlantic-stress-test-a-conversation-with-lithuanias-foreign-minister/> (Hämtad: 2019-04-12)

Delfi En Lithuania, 2018. "Lithuania's 2019 defence budget projected at 2,01 pct of GDP". 16 oktober. <https://en.delfi.lt/politics/lithuanias-2019-defense-budget-projected-at-201-pct-of-gdp-updated.d?id=79329953> (Hämtad: 2019-05-02)

Dempsey, Judy, 2019. "Is Nato deterrence a paper tiger?" *Carnegie Europe EU*. 31 januari.
<https://carnegieeurope.eu/strategieurope/78254> (Hämtad: 2019-04-30)

Esaiasson, Peter et al., 2012. *Metodpraktikan – konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Stockholm: Norstedts Juridik.

Fredén, Lars Peter, 2006. *Återkomster*. Stockholm: Atlantis.

Gershman, Carl, 2018. "Remarks by NED president Carl Gershman at the conference on "Ideas for Lithuania's future". *National Endowment for Democracy*. 1 februari.
<https://www.ned.org/remarks-by-ned-president-carl-gershman-at-the-conference-on-ideas-for-lithuanias-future/> (Hämtad: 2019-05-02)

Jönsson, Christer – Martin Hall, 2005. *Essence of Diplomacy*. New York: Palgrave Macmillan.

Kasperaviciute, Radvile, 2016. "Why the people of the Baltic States are fearful of President Trump". *The Guardian*. 15 november.
<https://www.theguardian.com/commentisfree/2016/nov/15/baltic-states-fearful-president-trump-nato-latvia-estonia-lithuania-ukraine> (Hämtad: 2019-02-12)

Kuusik, Piret, 2018. "Led into the fork": The importance of close transatlantic relations in Estonia". International centre for defence and security Estonia. 20 november.
<https://icds.ee/led-into-the-fork-the-importance-of-close-transatlantic-relations-in-estonia/> (Hämtad: 2019-05-08)

Lamoreaux, Jeremy W. – Nicholas Dyerly, 2018. "Does Latvia matter in regional geopolitics?" *Journal of Baltic Security* 4(1): 15-23.

<https://content.sciendo.com/view/journals/jobs/4/1/article-p15.xml> (Hämtad: 2019-02-05)

Lindvall, Fredrik – Mike Winnerstig, 2017. "Väpnad solidaritet – USA:s militära närvaro i Europa fram till 2020". Totalförsvarets Forskningsinstitut.

[Http webbrapp.ptn.foi.se/pdf/0c1da4f3-b906-40bc-b0f6-aafed01b1ce7.pdf](http://webbrapp.ptn.foi.se/pdf/0c1da4f3-b906-40bc-b0f6-aafed01b1ce7.pdf) (Hämtad: 2019-02-16)

Lundquist, Lennart, 1993. *Det vetenskapliga studiet av politik*. Lund: Studentlitteratur.

MacAskill, Ewen, 2018. "Questions hangover Nato stability as summit draws closer". *The Guardian*. 21 juni. <https://www.theguardian.com/world/defence-and-security-blog/2018/jun/21/jens-stoltenberg-nato-speech-lancaster-house-donald-trump> (Hämtad: 2019-01-20)

Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Latvia, 2017. Latvia's security policy. Uppdaterad 20 maj 2017. <https://www.mfa.gov.lv/en/policy/security-policy/latvia-s-security-policy> (Hämtad: 2019-05-04)

Ministry of Defence of the Republic of Latvia, 2019. Pabriks: by spending 2% of GDP on defence we are significantly strengthening the combat capabilities of the Latvian army, 2019. Uppdaterad 4 mars 2019. <https://www.mod.gov.lv/en/news/pabriks-spending-2-gdp-defence-we-are-significantly-strengthening-combat-capabilities-latvian> (Hämtad: 2019-05-06)

Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Latvia, 2017. Directions of security policy. Uppdaterad 18 maj 2017. <https://www.mfa.gov.lv/en/policy/security-policy/directions-of-security-policy> (Hämtad: 2019-05-08)

Ministry of National Defence of Republic of Lithuania, 2019. Support to Nato by Lithuanian people – at its highest of five years. Uppdaterad 9 januari 2019. <http://kam.lt/en/news/1098/current-issues/support-to-nato-by-lithuanian-people-at-its-highest-of-five-years.html> (Hämtad: 2019-05-03)

Ministry of National Defence of Republic of Lithuania, 2018. Budget statement. Uppdaterad 17 april 2018. <https://kam.lt/en/budget/1065.html> (Hämtad: 2019-05-03)

My Government - Lithuania, 2018. "Prime Minister: transatlantic unity is extremely important to us". 31 oktober. <https://lrvt.lt/en/news/prime-minister-transatlantic-unity-is-extremely-important-to-us> (Hämtad: 2019-05-03)

Pothier, Fabrice – Alexander Vershbow, 2017. "Nato and Trump: The Case for a new Transatlantic Bargain". *Atlantic Council – Brent Scowcroft Center On International Security*. http://www.css.ethz.ch/content/dam/ethz/special-interest/gess/cis/center-for-security-studies/resources/docs/Atlantic_Council-NATO_and_Trump_web_0523.pdf%20 (Hämtad: 2019-02-17)

Regeringskansliet, 2016. "Två år efter den olagliga annekteringen av Krim". <https://www.regeringen.se/debattartiklar/2016/03/tva-ar-efter-den-olagliga-annekteringen-av-krim/> (Hämtad: 2019-01-11)

Republic of Estonia – Ministry of Foreign Affairs, 2019. Estonia and Nato. Uppdaterad 16 februari 2019. <https://vm.ee/en/estonia-and-nato> (Hämtad: 2019-05-12)

Republic of Estonia – Ministry of Defence, 2019. Defence budget. Uppdaterad 1 mars 2019. <http://www.kaitseministeerium.ee/en/objectives-activities/defence-budget> (Hämtad: 2019-05-07)

Republic of Estonia – Ministry of Defence, 2018. Public opinion and national defence. http://www.kaitseministeerium.ee/sites/default/files/elfinder/article_files/public_opinion_and_national_defence_2018_march.pdf (Hämtad: 2019-05-08)

Rosbach, Niklas. H, 2018. "Trump och amerikansk säkerhetspolitik – en analys av president Trump och hans utrikespolitiska tradition". Totalförsvarets Forskningsinstitut. [Http webbrapp.ptn.foi.se/pdf/1850b2b6-7634-4237-a1f1-922faa756679.pdf](http://webbrapp.ptn.foi.se/pdf/1850b2b6-7634-4237-a1f1-922faa756679.pdf) (Hämtad: 2019-02-19)

Rubin, Josh, 2019. "Nato fears that this town will be the epicenter of conflict with Russia". *The Atlantic*. 24 januari. <https://www.theatlantic.com/international/archive/2019/01/narva-scenario-nato-conflict-russia-estonia/581089/> (Hämtad: 2019-04-13)

Santora, Marc, 2018. "Trump derides Nato as "obsolete". Baltic Nations see it much differently". *The New York Times*. 10 juli.
<https://www.nytimes.com/2018/07/10/world/europe/trump-nato-summit-latvia-baltics.html>
(Hämtad: 2019-01-27)

Schmidt-Felzmann, Anke, 2018. "The U.S. - Baltic presidential summit: 100 years with Russia". Foreign Policy Research Institute. 3 april. <https://www.fpri.org/article/2018/04/the-u-s-baltic-presidential-summit-100-years-with-russia/> (Hämtad: 2019-05-03)

Selk, Avi, 2018. "U.S ambassador resigned over Trumps factually wrong attacks on allies". *The Washington Post*. 30 juni.
https://www.washingtonpost.com/news/worldviews/wp/2018/06/30/u-s-ambassador-to-estonia-resigns-over-trumps-nato-european-union-remarks/?noredirect=on&utm_term=.7ec0532c5b25 (Hämtad: 2019-02-02)

Tal av Peter Hultqvist på Folk och Försvars Rikskonferens 2017.
<https://www.regeringen.se/tal/2017/01/tal-av-peter-hultqvist-pa-folk-och-forsvars-rikskonferens-2017/> (Hämtad: 2019-03-02)

Teorell, Jan – Torsten Svensson, 2007. *Att fråga och att svara*. Stockholm: Liber AB.

The North Atlantic Treaty Organization, 2018. "The North Atlantic Treaty - article 5". Uppdaterad 10 april 2019. https://www.nato.int/cps/ie/natohq/official_texts_17120.htm
(Hämtad: 2019-02-08)

The North Atlantic Treaty Organization. "Whas is Nato? Basic Points".
<https://www.nato.int/nato-welcome/index.html> (Hämtad: 2019-04-06)

Twitter, @realdonaldtrump, 11 juli 2018.
<https://twitter.com/realdonaldtrump/status/1017093020783710209?lang=en> (Hämtad: 2019-03-02)

Twitter, @realdonaldtrump, 25 november 2018.
<https://twitter.com/realdonaldtrump/status/1066790517944606721?lang=en> (Hämtad: 2019-03-02)

Twitter, @realdonaldtrump, 24 mars 2017.

<https://twitter.com/realdonaldtrump/status/712969068396093440?lang=en> (Hämtad: 2019-03-02)

Utrikesmagasinet, 2017. ”Medborgarskap kan förebygga hot i Baltikum”. *Utrikespolitiska institutets nättidning*. 16 maj.

<https://www.utrikesmagasinet.se/analyser/2017/maj/medborgarskap-kan-forebygga-sakerhetshot-i-baltikum/> (Hämtad: 2019-05-07)

Utrikespolitiska Institutet – Estland <https://www.ui.se/landguiden/lander-och-omraden/europa/estland/> (Hämtad: 2019-03-01)

Utrikespolitiska Institutet – Lettland <https://www.ui.se/landguiden/lander-och-omraden/europa/lettland/> (Hämtad: 2019-03-01)

Utrikespolitiska Institutet – Litauen <https://www.ui.se/landguiden/lander-och-omraden/europa/litauen/> (Hämtad: 2019-03-01)

Vörös, Szabolcs, 2018. ”If we act, Russia might not react”. *New Eastern Europe*. 13 juni. <http://neweasterneurope.eu/2018/06/13/act-russia-might-not-react/> (Hämtad: 2019-04-20)

White House Government, 3 April 2018. ”Remarks by President Trump and heads of the Baltic States in Joint Press Conference”. <https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-heads-baltic-states-joint-press-conference/> (Hämtad: 2019-02-10)

Wieslander, Anna, 2016. ”Nato, The U.S. and Baltic Sea Security”, No.3. Utrikespolitiska institutet. <https://www.ui.se/globalassets/butiken/ui-paper/2016/nato-the-u.s.-and-the-baltic-sea-security---aw.pdf> (Hämtad: 2018-12-10)

Wieslander, Anna, 2019. ”Ett sjuttioårsfirande präglat av splittring”. *Svenska Dagbladet*. 4 april. <https://www.svd.se/ett-sjuttioarsfirande-praglat-av-splittring> (Hämtad: 2019-04-27)

Winnerstig, Mike, 2017. ”Östersjöområdet – en ny geopolitisk brännpunkt”. Totalförsvarets Forskningsinstitut. http://webbrapp.ptn.foi.se/pdf_fb99c0e1-28d5-459b-9072-0df547898e6d.pdf (Hämtad: 2019-02-17)

